

Івегеш Андрій,
*аспірант, викладач кафедри
теорії і методики олімпійського та професійного спорту
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна
ivegeshok@gmail.com*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НАСТУПНОСТІ МІЖ ПІДГОТОВКОЮ ЛІЦЕЇСТІВ І НАВЧАННЯМ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** Сучасне суспільство потребує чіткої системи неперервного освітнього процесу, для поповнення обсягу знань, умінь і навичок протягом життя. Безперервність освіти можлива, коли навчальні заклади мають мережу, що характеризується тісним взаємозв'язком її елементів і наступністю навчальних програм. Досліджуючи діяльність Тернопільського педагогічного ліцею спортивного профілю, відзначається важливість і необхідність принципу наступності у ВНЗ, зокрема у ТНПУ ім. В. Гнатюка. Завдяки наступності, першокурсник швидше адаптується і якісніше навчається та тренується. Викладачам університету з такими студентами (колишніми ліцеїстами) легше працювати, бо вони вже навчені вчитися. А результативність спортивної діяльності (зокрема, футбольної) неодноразово простежується як на теренах України, так і за її межами.*

***Ключові слова:** освітній процес, ліцей, ліцеїст, першокурсник, принцип наступності, вищий навчальний заклад.*

Принципи наступності освіти, зміни пріоритетних напрямів стосуються як закладів середньої освіти так і закладів вищої освіти. Реалії сьогодення спонукають науковців і практичних працівників творчо переосмислювати зміст, завдання, структуру освітнього процесу з дітьми 16-17 років життя у взаємодії закладу середньої освіти і закладу вищої освіти. На сьогоднішній день, освіта в Україні не характеризується подібною єдністю. Форми та етапи навчання, часто переслідують неузгоджені між собою цілі та завдання. Забезпечення готовності старшокласника до наступних змін у її соціальній позиції має стати одним із провідних напрямів роботи педагогів.

Наступність є спільним законом розвитку суспільства. Як правило, цей закон полягає у поступальному русі кожного нового ступеня розвитку суспільної свідомості, безпосередньо вилучається із попереднього і тісно поєднується з ним, зберігаючи все цінне, позитивне. Таким чином, наступність є необхідною умовою всякого розвитку, так як вона представляє перехід старого у нове.

Наступність в освітньому процесі ліцею та вищого навчального закладу буде найбільш ефективною, коли будуть дотримані певні умови. До числа таких умов віднесено: органічно сполучену навчальну та тренувальну діяльність, відповідну підготовку вчителів і вихователів даного закладу у вирішенні освітніх та спортивно-тренувальних завдань, використання соціально-економічних і психолого-педагогічних переваг у реалізації завдань наступності (особистісний та індивідуальний підхід, створення емоційно-позитивної навчальної та тренувальної діяльності).

Наступність забезпечує неперервність розвитку на основі збереження і переносу суттєвих елементів старого на нову, більш високу ступінь розвитку. Наступність, передбачає взаємозв'язок та узгодженість у змісті, організаційно-методичному забезпеченні навчального процесу на різних етапах і щаблях навчання; забезпечує реалізацію інших дидактичних принципів; устанавлює зв'язки між новими і раніше здобутими знаннями як елементами цілісної системи; забезпечує їх розвиток і осмислення на новому, вищому рівні; сприяє підготовці ліцеїстів до опанування нових, складніших знань і вмінь у майбутньому; налагоджує зв'язки між знаннями, які повідомляються на одному уроці, у різних темах курсу, між навчальним матеріалом різних предметів; вказує на недоцільність затримання ліцеїстів на попередньому рівні навчання, адже конструктивніше відновлювати раніше вивчене у процесі наступної роботи над новим матеріалом; здійснює послідовний зв'язок у роботі окремих щаблів завдяки застосуванню таких засобів, як узгодження програм, підручників, навчальних посібників, повторення навчального матеріалу і т. ін.

Вплив наступності у ліцеях спортивного типу, здійснюють: тренери, вихователі, інструктори з фізкультури, вчителі, керівники спортивних гуртків. Педагоги опікуються питаннями збереження і зміцнення здоров'я ліцеїстів, консолідуєть, об'єднують зусилля, забезпечують перспективність і наступність у реалізації завдань.

Реалізація принципу наступності від ліцеїстів до студентів ВНЗ тільки тоді дає позитивний результат, коли реалізується у чіткій системі цілеспрямовано і послідовно, враховуючи специфіку даного закладу, координацію психічного, фізичного і морального розвитку.

Перехід ліцеїстів до навчання у заклади вищої освіти – це один із найважливіших періодів життєдіяльності, особистісного зростання та становлення як фахівця з вищою освітою. Освітній процес впливає на розвиток особистості, орієнтацію у багатстві людських цінностей і ставлень. Дитина в суспільстві займає нове положення, збільшується коло соціальних контактів, виникають нові обов'язки та потреби. Це вимагає значного розумового та психологічного напруження. Впоратися з цими викликами допомагають як викладачі, так і старшокурсники - колишні ліцеїсти, а тепер студенти, які вже пройшли певні етапи труднощів. Студенти, які навчалися в ліцеї, як ніхто інший відчують результативність принципу наступності. За роки навчання у ліцеї вони пройшли всі етапи адаптації. Колектив сформувався. Старші допомагають молодшим, як в освітньому процесі, так в тренувальному.

За результатами анкетування можна констатувати, що у студентів ТНПУ ім. В. Гнатюка на факультеті фізичного виховання адаптація відбулася успішно. Більшості студентів подобається навчатися в університеті, проте значна частина студентів вважала освітній процес легшим, ніж він є, адже навчання характеризується не лише високими розумовими, але й значними фізичними навантаженнями. Студенти легко орієнтуються в студмістечку, у більшості покращилися стосунки з близькими та рідними, а абсолютна більшість студентів знайшла нових друзів у процесі навчання в університеті.

Для того, щоб покращити сучасну освіту в Україні на всіх її рівнях, необхідно сформувати систему нових поглядів на співвідношення навчальних закладів, які стоять не відокремлено, а забезпечують єдність освіти, виконання завдання з формування всебічно розвиненої, цілісної особистості і покращують якість отриманих знань та навичок у загальному. Реалізація принципу наступності, зокрема від ліцею до університету, дасть можливість максимально ефективно вирішити питання виховання і навчання та тренування особистості. Таким чином, забезпечення цілісності та змістовної єдності навчальної діяльності є базовим завданням, що стоїть перед сучасною освітою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дичківська І. М. Ефективне управління як важлива умова розвитку освітніх закладів інноваційного типу: зб. наук. праць. 2002. Київ: Науковий світ. - С. 75–79.
2. Ладика П.І. Адаптація студентів першого курсу факультету фізичного виховання до навчання в університеті / П. І. Ладика // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. - 2013. - № 1. - С. 54-58. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fvs_2013_1_17
3. Подберезський М. К. Характеристика особливостей педагогічної взаємодії. Вісник Дніпропетровського ун-ту ім. Альфреда Нобеля. 2011. Серія: Педагогіка і психологія. № 2,- С 31–36.
4. Тимчик М. В. Патріотичне виховання учнів основної школи у процесі фізкультурно-масової роботи. (Дис. канд. пед. наук). Інститут проблем виховання НАПН України . 2013. Київ.
5. Харченко А. Проблеми наступності та перспективності, шляхи їх вирішення. Наступність і перспективність: збірник. Хмельницький. 2002.- С. 15–17.

